

СОВЕТ ШИШИНЕРСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
БАЛТАСИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БАЛТАЧ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ШЕҢШЕҢӨР
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ
«21» октябрь 2019 ел.

КАРАР
№115

«Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы "Шеңшеңөр авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм үткөрү тәртибе турында» Нигезләмәне раслау хакында

2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 25.1 статьясын, 2004 елның 28 июлендәге 45-ЗРТ номерлы «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законының 35 статьясын һәм Балтач муниципаль районының «Шеңшеңөр авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 23.1 статьясын гамәлгә ашыру максатларында, Шеңшеңөр авыл жирлеге Советы карар кабул итте:

1. Кушымта нигезендә «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы "Шеңшеңөр авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм үткөрү тәртибе турында» Нигезләмәне расларга.

2. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Шеңшеңөр авыл жирлеге 2018 елның 23 ноябрәндә кабул ителгән 92 номерлы «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы "Шеңшеңөр авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм үткөрү тәртибе турында Нигезләмәне раслау хакында" (30.09.2019 елның 111 нче номерлы карары белән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертеләп) карарын гамәлдән чыгарырга.

3. Рәсми басылып чыккан вакыттан карар үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Балтач муниципаль районы
Шеңшеңөр авыл жирлеге башлыгы

Р.Х.Салихжанов

Татарстан Республикасы
Балтач муниципаль районының
Шеңшеңәр авыл җирлеге
Советының 21.10.2019 ел, №115
карарына кушымта

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Шеңшеңәр авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданның үткөрүгә эзерлек тәртібе турында Нигезләмә

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Шеңшеңәр авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданның үткөрүгә эзерлек тәртібе турында Нигезләмә(алга таба – Нигезләмә) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрена 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 35 статьясы һәм «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Шеңшеңәр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 23.1 статьясынигезендә эшләнде.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Гражданның җыены гомуми, тигез һәм халыкның турыдан-туры ихтыярын белдерүе нигезендә үткөрелә.

1.2. Гражданның җыенында торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча әлеге торак пунктта теркәлгән сайлау хокукына ия булган кешеләр катнашырга хокуклы.

1.3. Гражданның җыенында катнашу ирекле.

1.4. Гражданның җыенда үзләре катнашалар һәм аларның һәркайсы бер тавышка ия.

1.5. Гражданның җыены турыдан-туры халыкның җирле өһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итүе максатында үткөрелә.

1.6. Әгәр торак пунктта әлеге торак пунктта сайлау хокукына ия кешеләрнең яртысынан артыгы бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаса, Устав нигезендә гражданның җыены этаплап уздырыла.

Гражданның җыенының вәкаләтләре

1.7. Гражданның җыены түбәндәге мәсьәләләр буенча үткөрелергә мөмкин:

Күрсәтелгән торак пункт керә торган, күрсәтелгән торак пункт территориясен башка җирлек (муниципаль район) территориясенә кертелергә тиешле торак пунктта җирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча;

җирлекнең чикләрен үзгәртү, күрсәтелгән җирлекне үзгәртеп кору вәкаләтле органы вәкаләтләре гражданның җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла;

җирлекнең вәкаләтле органы вәкаләтләре гражданның җыены тарафыннан тормышка ашырыла торган җирлектә, әгәр сайлау хокукына ия җирлек кешеләренең саны 100 дән артык булса, җирлекнең вәкаләтле органын булдыру, аның саны һәм вәкаләтләр саны турындагы мәсьәлә буенча;

җирлекнең вәкаләтле органы вәкаләтләре гражданның җыены тарафыннан тормышка ашырыла торган җирлектә гражданның үзара салым акчасын кертү һәм файдалану мәсьәләсе буенча;

жирлек составына керүче торак пунктта, шәһәр эчендәге район, федераль әһәмияттәге шәһәр эчендәге территориядә, шәһәр округы яисә муниципаль район чикләрендә урнашкан авылара территориядә урнашкан торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданның үзара салым акчаларын кертү һәм файдалану мәсьәләсе буенча;

авыллар арасындагы территориядә урнашкан торак пунктта халыкның инициативасын күрсәтү максатында жирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйләнгән мәсьәләләр буенча;

халык тыгыз урнашмаган яки барырга кыен булган урыннарда урнашкан жирлектә халык саны кимендә 100 кеше тәшкил итсә, жирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

авыл торак пунктында авыл торак пункты старостасы кандидатурасын күрсәтү, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен срогыннан элек туктату мәсьәләләре буенча;

авыл торак пунктында гражданның хушы шулай ук муниципаль хезмәт вазыйфасына муниципаль хезмәт турындагы Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатында үткәрелергә мөмкин.

Гражданның хушының матди һәм оештыру ягыннан тәэмин итү

1.8. Жыенны жирлек башлыгы үткәрә.

1.9. Жыенга әзерләнү һәм аны үткәрү белән бәйләнгән чыгымнар жирлек бюджеты акчасы хисабына сарыф ителә.

2. Гражданның хушының чакыру тәртібе

Гражданның хушының үткәрү инициативасы

2.1. Торак пунктта гражданның хушының үткәрүдә инициативаны

- жирлек башлыгы;

- кимендә ун кешедән торган сайлау хокукына ия, гражданның хушында катнашырга хокукы булган (ягъни Россия Федерациясенә торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча әлеге торак пунктта теркәлгән, 18 яшькә житкән эшкә сәләтле гражданның хушы) кешеләр төркеме, шулай ук торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче һәм жирле үзидарәне тормышка ашырганда Россия Федерациясе һәм федераль законнарының халыкара килешүләре нигезендә хокукларга ия булучы чит ил гражданның хушы.

2.2. Торак пункт кешеләренә инициативасы имзалар кәгазе (1 нче кушымта) яки инициатив төркем жыелышы беркетмәсе рәвешендә теркәлә, анда түбәндәге мәсьәләләр күрсәтелә, гражданның хушының үткәрү инициативасын күрсәтү турында карар кабул ителә:

гражданның хушына чыгарыла торган мәсьәләләр;

гражданның хушының үткәрү сроклары;

гражданның хушының чакыру турындагы инициативаны хуплаучы һәр гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, паспорты яки аны алмаштыручы документларының сериясе һәм номеры, яшәү урынындагы адресы, имзасы яки имза куелган дата.

2.3. Жыен үткәрү инициативасын яклап жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия булган, торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәү урынында теркәлгән гражданның санының 5 процентын тәшкил итәргә, ләкин 10 нан да ким булырга тиеш түгел.

2.4. Имза кәгазьләре имзалар жыюче кешеләр тарафыннан тикшерелә, тикшерү датасы, фамилия, исем, атасының исеме, туган көне, паспорт яки аны алмаштыручы документ сериясе һәм номеры, яшәү урынындагы адресы күрсәтелә һәм жирлек башлыгына жиберелә.

Гражданнар жыенын үткөрү турында карар кабул итү тәртибе

2.5. Инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы карары белән (2 нче кушымта), ә жирлек башлыгы инициативасы буенча – жирлек башлыгы карары белән (3 нче кушымта) кирәкле документлар килгән көннән соң 30 көн эчендә билгеләнә

2.6. Жирлек башлыгы яки муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы гражданнар жыенын, максатка ярашлы түгел, дип, үткөрүдән баш тартырга тиеш түгел.

2.7. Гражданнар жыенына кертелгән мәсьәлә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килергә тиеш түгел. Гражданнар жыены соравы кыска, ягъни аңа бертөрле генә җавап бирергә мөмкин булырлык итеп төзелергә тиеш.

2.8. Гражданнар жыенын билгеләү турындагы карарны рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка җиткерү) тәртибе, аны күчерү жирлек Уставы тарафыннан билгеләнә һәм муниципаль хокук актларын бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен жирлек уставында каралган тәртиптә бастырыла.

Гражданнар жыенын үткөрү турындагы жирлек башлыгы яки муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы карарларында гражданнар жыенына кертелә торган сорау, гражданнар жыенын үткөрү вакыты һәм урыны турында мәгълүмат; жыенны оештыручы – муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәләре турында мәгълүматлар күрсәтелә.

2.9. Гражданнар жыенына эзерләнү һәм аны үткөрү өчен җаваплы муниципаль берәмлекнең структур бүлекчәсе (башкару-боеру органы) муниципаль берәмлек башлыгының гражданнар жыенын үткөрү турындагы карары нигезендә сайлау хокукына ия торак пункт кешеләренең исемлеген төзи, гражданнар жыенына мәгълүмати материаллар эзерли; муниципаль берәмлек массакүләм мәгълүмат чараларында һәм гражданнар жыены турында башка ысуллар белән халыкка хәбәр итә (4 нче кушымта).

Жирлек башкарма комитеты гражданнар жыенын үткөрү өчен бина бирергә тиеш.

2.9.1. Гражданнар жыены барышында торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү һәм халык жыенын үткөрү датасын билгеләү территориаль, вакытлы билгеләр, шулай ук башка очракларда мөмкин.

2.9.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү тәртибе гражданнар жыенын билгеләү турында муниципаль актта күрсәтелә (5,6 нчы кушымталар).

2.9.3. Торак пунктта яшәүчеләр халык жыены (**гражданнар жыены этаплары**) вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә. Гражданнар жыенын (гражданнар жыены этапларын) билгеләү турында карар, гражданнар жыенын (гражданнар жыены этапларын) үткөрү вакыты һәм урыны гражданнар жыены (гражданнар жыены этапларын) үткөрелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга тиеш. **Гражданнар Жыенының этапларын үткөрү** вакыты һәм урыны бер карарда яисә халык жыенын билгеләү турында карарда күрсәтелә.

2.9.4. Халык жыенын этаплап уздырган очракта, жыен этаплап уздырыла, гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмый. Халык жыены этапларын күчергәндә, гражданнар жыенын гамәлдәге

законнар нигезендә, Жыенга күчерү турында карар жыенны үткөрү билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

2.9.5. Гражданның жыенына кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча, әлеге Нигезләмәнең 2.9 пунктында күрсәтелгән гражданның жыены карарына чыгарыла торган материаллар белән танышырга, шулай ук аларның күчермәләрен алырга хокуклы.

2.10. Гражданның жыены турындагы Нигезләмә нигезендә, халык жыенын үткөрү датасы соңрак вакытка күчерелергә мөмкин. Халык жыенын уздыру датасы билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча күчерү турында Карар кабул ителергә тиеш.

3. Гражданның жыенын үткөрү турында

3.1. Жыенга килгән гражданның жыенда катнашучы кешеләрне теркәү өчен жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнгән, жыенда катнашучы, торак пункт кешеләре исемлегенә кертелгән һәм сайлау хокукына ия зат тарафыннан теркәлә. Исемлектә гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, яшәү урынынагы адресы, паспортының сериясе һәм номеры күрсәтелә.

3.2. Жыенда катнашырга шулай ук хәлиткеч тавыш бирү хокукы булмаган, ләкин жыенда катнашырга теләк белдергән башка гражданның, предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренә (әгәр жыенда ткишерелә торган мәсьәләләргә хәл итү алар эшчәнлегенә белән бәйләнгән булса), башка массакуләм мәгълүмат чаралары вәкилләренә дә рәхсәт ителә.

3.3. Сайлау хокукына ия булучы торак пункт кешеләре исемлегендә төгәлсезлекләр ачыкланган очракта торак пункт кешеләре теркәлә, һәм әлеге муниципаль берәмлек башлыгы аңа жыенда катнашырга рәхсәт бирә.

3.4. Гражданның шәхесен раслаучы (Россия Федерациясе гражданының паспорты, хәрби билеты, чит ил гражданының паспорты, Россия Федерациясендә яшәүгә рәхсәт, Россия Федерациясендә вакытлыча яшәүгә рәхсәт) документ язмаларның төгәлсезлеген (яки аларның булмавын) раслау булып хезмәт итә.

3.5. Гражданның жыены анда сайлау хокукына ия булган торак пункт кешеләренәң яртысыннан артыгы катнашканда тулы хокуклы була. Кворум булмаганда гражданның жыенын үткөрүнең яңа датасын муниципаль берәмлек башлыгы билгели. Бу очракта гражданның жыены гражданның жыены үткөрү билгеләнгән көннән соң ун көннән дә иртәрәк үткәрелергә тиеш түгел.

3.6. Гражданның жыены этаплап уздырылган очракта, гражданның жыены жыенның аерым этапларында гражданның кайсысы килгән очракта да хокуклы, аннан соң барлык уздырылган этаплар йомгалары буенча тавышлар санала, ягъни мондый жыен бер тапкыр үткәрелгән булып санала.

3.7. Гражданның жыенында тавыш бирү, шул исәптән, гражданның жыенын этаплап уздыру вакытында ачык тавыш бирү юлы белән үткәрелә.

3.8. Гражданның жыенында жирлек башлыгы яки гражданның жыенында теркәлгән катнашучылар арасынан ачык тавыш бирү юлы белән күпчелек тавыш алган башка кеше рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын гражданның жыенында катнашучылар тәкъдим итә ала.

3.9. Гражданның жыены сәркатипне һәм хисап комиссиясен сайлый. Хисап палатасы әгъзалары саны өч кешедән ким булырга тиеш түгел. Хисап комиссиясе составына рәислек итүче керә алмый.

Хисап комиссиясе:

халык жыенына килгән халыкның теркәлүе, кирәк булган очракта, аларның халык жыенында катнашу хокуклары дәрәслеген тикшерә;

Халык жыенының кворумын билгели(гражданныр жыены этапларын үткәрүдән тыш));

тавыш бирү мәсьәләләре буенча аңлатмалар бирә;

тавышларны саны һәм табыш бирүгә йомгак ясы(гражданныр жыены этапларын үткәрүдән тыш));

табыш бирү нәтижәләре турында беркетмә төзи (гражданныр жыены нәтижәләре буенча);

рәислеккә табыш бирү нәтижәләре белән материаллар (беркетмә, жыенда катнашучы гражданныр исемлеге) тапшыра.

3.10.Рәис Гражданныр жыенының эш көненә өстәмә сораулар рәислек итүче, жирлек башлыгы, гражданныр жыенында катнашырга хокуклы гражданныр тарафыннан кертелә ала. Эш көненә мәжбүри тәртиптә гражданныр жыенын чакыру инициаторлары керткән сораулар кертелә. Күрсәтелгән сораулар беренче чиратта карала. Гражданныр жыенының эш көненә кертү турындагы карар аның өчен жыенда катнашкан гражданнырның кимендә яртысы табыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

3.11.Гражданныр жыены вакытында шулай ук авыл жирлеге башлыгы яисә ачык табыш бирү юлы белән сайланган башка зат, гражданныр жыенында теркәлгән катнашучылар саныннан күпчелек табыш белән рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын жыенда катнашучылар төкдәм итәргә хокуклы.

3.12. Гражданнырның этаплап жыенында табыш бирү ачык формада үткәрелә;

3.13.Гражданныр жыенын уздыру этапларының һәркайсында этаплап жыен уздырганда хисап комиссиясе арасыннан гражданнырның ачык табыш бирү нәтижәләре буенча Хисап комиссиясенә бер әгъзасы сайлана, алар кворумны һәм йомгаклау табышларын санаганда комиссия составында эшли.

3.14.Гражданныр жыены жыенда рәислек итүче тарафыннан ачыла. Жыенда рәислек итүче гражданнырның жыенын оештыра, тәртипне саклай, хисап комиссиясенә эшенә кураторлык итә, тикшерелә торган мәсьәләләр буенча чыгыш ясау өчен сүз бирә, табыш бирүнең билгеләнгән тәртибен тәэмин итә.

3.15.Гражданныр жыенында сәркип беркетмә алып бара, анда гражданныр жыенын үткәрү көне һәм урыны, сайлау хокукына ия гражданныр саны, катнашучылар саны, көн тәртибе, чыгышларның кыскача эчтәлегә, карала торган сораулар буенча табыш биргән гражданныр саны күрсәтелә.(7 нче кушымта).

3.16. Гражданныр жыенын этаплап уздырганда гражданныр Жыенының һәр этабында беркетмәләр алып барыла (8,9 нчы кушымталар),алар алга таба гражданныр Жыенының уздырылган этаплары йомгаклары буенча жыенның бер йомгаклау беркетмәсенә рәсмиләштерелә (10 нчы кушымта),шулай ук хисап комиссиясе беркетмәләре (№11,12 кушымталар), алар шулай ук жыенның һәр этабында табышларны санау нәтижәләре буенча Хисап комиссиясенә бер йомгаклау беркетмәсенә рәсмиләштерелә (№13 беркетмә).

3.17. Гражданныр Жыенының йомгаклау беркетмәсендә гражданныр жыены этапларының датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, гражданныр жыены этапларында катнашкан гражданнырның гомуми саны турында белешмәләр, гражданныр жыены этаплары нәтижәләре буенча табыш бирүнең йомгаклау нәтижәләре була. Йомгаклау беркетмәсе жирлек башлыгы кул куя торган гражданныр жыены карарын рәсмиләштерү өчен нигез булып тора(халыкка игълан итү).

3.18. Беркетмөгә жыенда рәислек итүче зат, жыен секретаре кул куя һәм жирлек башлыгына тапшырыла. Беркетмөгә жыенда теркәлгән катнашучылар исемлеге теркәлә.

3.19. Гражданныр Жыенының уздырылган этаплары йомгаклары буенча Хисап комиссиясенә йомгакклау беркетмәсендә гражданныр жыены этапларын үткәру датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, үткәрелгән этаплар саны, халык жыеннарының үткәрелгән этаплары буенча хисап комиссиясә беркетмәләре саны, жыенны уздыру өчен билгеләнгән территориядә яшәүче гражданнырның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданнырның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданнырның гомуми саны, «ӘЙЕ» (АЛАР ӨЧЕН БИРЕЛГӘН (РИЗА)) тавышларның гомуми саны, аңа «ЮК» (КАРШЫ) тавышларның гомуми саны күрсәтелә.

3.20. Йомгакклау беркетмәсенә хисап комиссиясә рәисә һәм хисап комиссиясә әгъзалары кул куя һәм жирлек башлыгына тапшырыла.

4. Халык жыены карарлары

4.1. Халык жыены карары, әгәр аның өчен жыенда катнашучыларның сайлау хокукына ия булган яртысыннан артыгы тавыш бирсәләр, кабул ителгән дип санала,

4.2. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертеләргә тиеш.(14 нче кушымта)

4.3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары гражданныр жыенында кабул ителгән карарларның жирлек уставы белән билгеләнгән вәкаләтләрне чикләү нигезендә үтәләшен тәэмин ителәр.

4.4. Жыенда кабул ителгән карар жыенда башка карар кабул итү юлы белән юкка чыгарылырга яки үзгәртеләргә мөмкин яки суд тәртибендә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин.

4.5. Гражданныр жыенында кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителәргә) тиеш һәм муниципаль хокукый актлар таләпләре нигезендә рәсмиләштерелә.

4.6. Әгәр торак пунктта яшәүчеләрне турыдан-туры ихтыярий белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару), күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) компетенциясенә керә торган жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты гражданныр жыенында кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

Гражданныр жыенының карарларын үтәү

4.7. Жыенда кабул ителгән карарлар торак пункт территориясендә мәжбүри төстә үтәләргә тиешләр һәм нинди дә булса дөүләт хакимияте органнарының, аларның вазыйфаи затларының яки жирле үзидарә органнарының раславына мохтаж түгелләр.

4.8. Жыенда кабул ителгән карарларны үтәмәү закон нигезендә жаваплылыкка тартуга сәбәп булып тора.